16/06/2022

«Ενθύμιοι Λόγοι»: Παρουσίαση βιβλίου του Γέροντος Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων Δημητρίου

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Μητροπόλεις Οικουμενικού Θρόνου

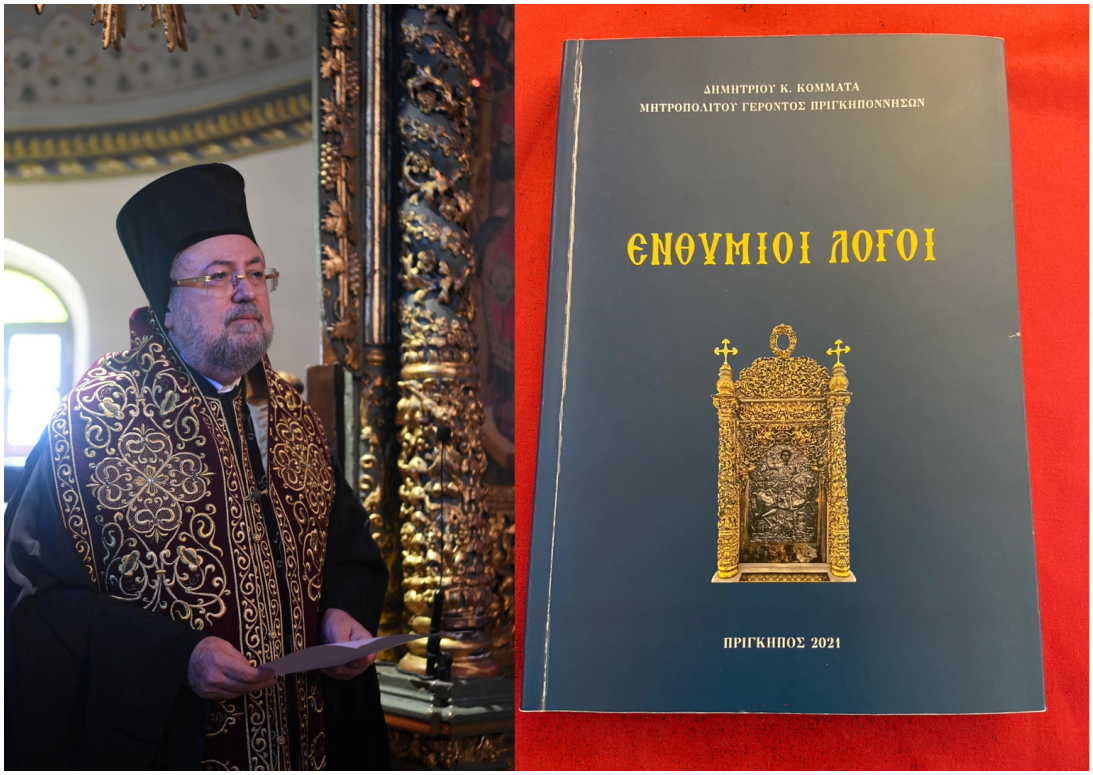

ΚΙ ΟΜΩΣ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΠΙΣ: η πορεία του Γένους μας προς το αύριο – σπουδή στη θεολογική σκέψη του Σεβ. Γέροντος Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κ. κ. Δημητρίου

Αρχιμανδρίτης Ευάγγελος Υφαντίδης, Δρ. Θεολογίας – Δρ. Ιστορίας

Εκδόθηκε στη Θεσσαλονίκη πριν από λίγους μήνες και μου απεστάλη ευγενώς από τον συγγραφέα το καλαίσθητο βιβλίο του Γέροντος Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κ. Δημητρίου, με τίτλο «Ενθύμιοι Λόγοι», το οποίο περιλαμβάνει σαράντα δύο ομιλίες του Σεβασμιωτάτου, «εμπειρικά κείμενα» της ιερατικής του σταδιοδρομίας, «πνευματικά μηνύματα, σκέψεις και εκτιμήσεις» της εκκλησιαστικής του διαδρομής, όπως ο ίδιος ο συγγραφέας αναφέρει (σ. 11, 246). Στο έργο του αυτό, στο οποίο συμπυκνώνεται η ορθόδοξη θεολογική σκέψη του, ο Σεβασμιώτατος, ως γνήσιος φορέας και εκφραστής της πίστης και παράδοσης του

Γένους μας, όπως αυτή βιώθηκε ανά τους αιώνες μέσω της ευσέβειας του ευλαβούς λαού του Θεού, μεταξύ άλλων πολλών, στηλιτεύει την «άφιλη, αντιευχαριστιακή και διαπλεκόμενη σημερινή κατά τα άλλα εξελιγμένη και έξυπνη ‘μεταμοντέρνα’ εποχή μας [...] την εποχή της πνευματικής αδιαφορίας, της ηδονικής δοσοληψίας και της απληστίας» (σ. 129-130, 225). Όλα αυτά τα στοιχεία της σύγχρονης εποχής αποτέλεσαν τροφή για τη σκέψη του Γέροντος, ο οποίος με νηφάλια και διεισδυτική ματιά προσπάθησε να τα προσεγγίσει, να τα ερμηνεύσει και να εξαγάγει συμπεράσματα και διδάγματα χρήσιμα για κάθε αναγνώστη, κηρύσσοντας προς πάσα κατεύθυνση ότι η «αφιλάνθρωπος, αντιευχαριστιακή και άπληστος» στάση ζωής είναι απάρνηση του Θεού (σ. 60). Παράλληλα, ο Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων Δημήτριος σκιαγραφεί ολόκληρο το μεγαλείο της ψυχής του Ρωμηού που γαλουχήθηκε από τα Ιερά και τα Όσια του Γένους μας, τα οποία και προτείνει ανεπιφύλακτα, κυρίως στις νέες γενεές, προκειμένου, καλλιεργώντας τον πλούτο εκείνων των ψυχικών δυνάμεων που συνθέτουν το αυθεντικό Ορθόδοξο Χριστιανικό Ήθος (σ. 242), το Γένος μας να πορευθεί και πάλι πρόσω, μακρά από τις εκφάνσεις «της ανελπιστίας, της απληστίας και του ασυγκράτητου ευδαιμονισμού» της σύγχρονης εποχής, οι οποίες, σε συνδυασμό με την έμφυτη φιλαυτία του ανθρώπου, «καθ’ ημέραν, όλο και περισσότερον απωθούν τα σωτήρια πνευματικά μηνύματα του Χριστού» (σ. 81, 86).

Ο συγγραφέας επισημαίνει ότι η πνευματική ξηρασία που χαρακτηρίζει την εποχή μας οφείλεται στην απιστία του λαού, έχει δε ως βαθύ της υπόβαθρο «την ηθελημένη πνευματική τυφλότητα» της ψυχής, η οποία προσπαθεί να επισκιάσει «την αλήθεια της θείας δυνάμεως του Χριστού» (σ. 65, 133, 134). Πολλοί συνάνθρωποί μας «πνευματικώς ναυαγούν», διότι, πριν θελήσουν να γνωρίσουν το αγαθό, επιλέγουν το κακό, «που εκ της φύσεώς του αντιστρατεύεται την καλλιέργεια της πατρώας Πίστεως, της εν Χριστώ ζωής και αγάπης, που είναι η πεμπτουσία του Χριστιανισμού» (σ. 144). Η πίστη μας δέχεται χτυπήματα εσωτερικά και εξωτερικά. Αφ’ ενός μεν οι σημερινές θεωρούμενες χριστιανικές κοινωνίες ανθρώπων γνώρισαν και γνωρίζουν περί του Χριστού και της αλήθειας του Ευαγγελικού λόγου Του, «όμως δεν προσπαθούν να τον εφαρμόσουν έστω και κατά καιρικώς δυνατόν» –και αυτός είναι ο εσωτερικός πόλεμος που δέχεται η πίστη μας–, η δε προσπάθεια την οποία καταβάλλουν σήμερα οι κατά παράδοση χριστιανικές κοινωνίες, τονίζει η αρχιερατική κάλαμος, «έγκειται το πολύ εις το να συνδυάσουν τις συστάσεις και επηρείες του κόσμου, που απατηλώς εν πολλοίς ομορφαίνουν την σύντομη ζωή, με τις προτροπές του Ευαγγελίου του Χριστού, που προσδίδουν εις αυτήν παράκλησιν, χαράν ψυχής και προοπτικήν αιωνιότητος» (σ. 150). Περιορίζοντας, όμως, με τον τρόπο αυτό τον Θεό, αναδεικνύεται μόνον η ‘χαρά’ «ενός κόσμου ευδαιμονισμού και απληστίας, ο οποίος παράγει θύματα» (σ. 125). Άμεση συνέπεια αυτής της κατάστασης, διαπιστώνει ο Σεβασμιώτατος,

αποτελεί το γεγονός ότι ο άνθρωπος πλέον δεν επηρεάζεται ψυχικά από τον σωτήριο λόγο του Ευαγγελίου, «δεν αισθάνεται την ανάγκη να μιλήση και ο ίδιος με τον Θεό, να προσευχηθή. Να καταθέση ταπεινά τις τρικυμίες της ψυχής και τις μικρότητες της ζωής του και να περιμένη την υπέρλογη απάντησι του Θεού, που συνήθως είναι η αίσθησις της εσωτερικής μας γαλήνης» (σ. 128). Αφ' ετέρου η πίστη, ως η μεγαλύτερη δύναμη της χριστιανικής μας ζωής και η «υπέρλογος δύναμις της ψυχής» (σ. 95), πολεμείται και από εξωτερικούς παράγοντες, «ίσως όχι όσον άλλοτε φθονερώς, αλλά οπωσδήποτε πειρασμικώς», τους οποίους ο Γέροντας συσφαιρώνει σε δύο.

Η πίστη μας πολεμείται –ανέκαθεν και μέχρι σήμερα– «διά των οχλήσεων του πονηρού, που ακαταπαύστως προτρέπει τους ανθρώπους να παραμερίζουν, να υποτιμούν και να εμπαίζουν τα πνευματικά πρότυπα και τις ηθικές αξίες, ώστε να αμαρτάνουν ανέτως, αναιδώς και ευχαρίστως» (σ. 43). Και δεύτερος παράγοντας, στον οποίο μάλιστα ο Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων Δημήτριος ενδιατρίβει λεπτομερώς, είναι ο πόλεμος της πίστης μας από την «καταιγίδα» του μεταφυσικού κυρίως μηδενισμού, στον οποίο κυριαρχεί το υλιστικό κοσμικό φρόνημα. Το φρόνημα αυτό απερίφραστα απορρίπτει και καταδιώκει διαχρονικά και με ποικίλους τρόπους τη χριστιανική πίστη, τόσο επειδή «δεν συμπλέει με τους όρους της καταναλωτικής παραγωγής, των σχεδιασμών της αγοράς και των δεικτών της παγκόσμιας οικονομίας», όσο και επειδή προβάλλει «εμπαθώς το πνευματικά ανακαινιστικό, μεταμορφωτικό, θυσιαστικό και σωτήριο μεγαλείο της» (σ. 30). Έτσι, σήμερα παρατηρείται στον κόσμο μας –ακόμη και στις ψυχές των θρησκευτικώς ευυπολήπτων Χριστιανών– ένας φαρισαϊκός τρόπος σκέψης και υπολογισμού, κάθε φορά που οι άνθρωποι καλούνται να διεκδικήσουν, να υπερασπιστούν και να διαχειρισθούν το κάθε είδους προσωπικό συμφέρον τους, και όχι πάντοτε το καλώς εννοούμενο. Υπό αυτές τις συνθήκες, επισημαίνει ο συγγραφέας, «ο εγωισμός, η απληστία και οι εν γένει εμπαθείς συνήθειες και τα πάθη συντείνουν ώστε, κυρίως κατά την προάσπισι του ατομικού συμφέροντος, να επισκιάζεται και να μην υπολογίζεται το ενδεχόμενο της αδικίας του πλησίον, ενίοτε δε και του ευτελισμού του» (σ. 136). Με τον τρόπο αυτό, η πίστη στον Θεό υποκαθίσταται από την προσήλωση και εμπιστοσύνη των χριστιανών σε «θεσμούς και σχηματισμούς του υλικού κόσμου [...] την περιθωριοποίηση του Θεού πρωτίστως και όλων των αξιών της Χριστιανικής ζωής από την καθημερινότητα του κόσμου, [...] από την σταδιακή αποστασιοποίησι από τις παραδόσεις του Γένους μας και την υποτίμησι της διαχρονικής των ωφελιμότητος για την ζωή όλων και μειζόνως των νέων μας, που μεγαλώνουν πλέον χωρίς ιδανικά και με λάθος πρότυπα» (σ. 141). Η αρχιερατική πέννα τονίζει ότι σήμερα ο νέος, μέσα από μια εγωπαθή νοοτροπία, «βιώνει πρωτίστως όλες τις εκφάνσεις της

αλαζονείας εκείνης που με πολλούς τρόπους απορρίπτει την βουλή του Θεού, ότι ο άνθρωπος είναι ένας διαβάτης του αισθητού κόσμου και όχι κυρίαρχος κατασκευαστής του» (σ. 86). Σε συνδυασμό δε με την αδυναμία των περισσότερων ίσως οικογενειών να προσφέρουν στα παιδιά τους «την πατρώα Ορθόδοξο ευχαριστιακή και κυρίως προσευχητική ανατροφή», ολοένα και απομακρύνονται οι νέοι από τη δυνατότητα «να μετέχουν του Θεού και να επικοινωνούν μετ' Αυτού» (σ. 156). Ο Σεβασμιώτατος με λύπη του ομολογεί ότι οι νέοι μας, «κατά την αξιακώς πτωχή και άτυχη σημερινή εποχή της ελλείψεως εν πολλοίς πνευματικών και ηθικών προτύπων» (σ. 209), γίνονται, δυστυχώς, θύματα της σημερινής πνευματικής κρίσης που επικρατεί στην κοινωνία, στην οποία προκρίνεται «η εξουσία αντί της διακονίας και προσφοράς, η εκδίκηση και ανταπόδοση αντί της μετανοίας και της συγχωρήσεως, η φιλοκτημοσύνη αντί της ολιγάρκειας, η εκμετάλλευση και η αδικία αντί της φιλανθρωπίας και ο φθόνος αντί της αγάπης» (σ. 103).

Εντός αυτής της θλιβερής πραγματικότητας της σύγχρονης κοινωνίας μας, ο Γέροντας διατρανώνει –προς κάθε κατεύθυνση και με κάθε κηρυκτική ευκαιρία που του προσφέρεται– ότι υπάρχει ελπίδα, η οποία δεν είναι άλλη από τη διαφύλαξη και μετάδοση στις επόμενες γενεές των παραδοσιακών προγονικών προτύπων, παραδόσεων και αξιών, μέσα από τη συνεχή ανάπτυξη στους ανθρώπους του Ορθόδοξου Χριστιανικού Ήθους· Ήθος το οποίο εδράζεται στην Πίστη των Πατέρων μας! Η οποιαδήποτε προσωπική, οικογενειακή και ευρύτερη αποδέσμευση του Γένους μας, διδάσκει ο Μητροπολίτης Πριγκηπονήσων Δημήτριος, «από τα βάρη του νυν καιρού [...] ευρίσκεται εις την από μέρους όλων επανεκτίμησι της δοκίμου και αποδεδειγμένα ευεργετικής επιδράσεως των παραδοσιακών προγονικών προτύπων, παραδόσεων και αξιών. Μοναδική οδό προς τούτο αποτελεί η καλλιέργεια του πλούτου εκείνων των ψυχικών δυνάμεων που συνθέτουν το αυθεντικό Ορθόδοξο Χριστιανικό Ήθος, με την Πίστη μας να αποτελεί την «μεγαλυτέρα και θερμοτέρα πνευματική δύναμι». Μια Πίστη η οποία ταυτίζεται μέσω «της αδιατάρακτης εμπιστοσύνης μας εις Αυτόν [τον Χριστόν] και της μονίμου προσευχητικής αναθέσεώς μας εις μόνον Αυτόν των αιτημάτων και προσδοκιών της ζωής μας». Αυτή η Πίστη κυρίως διεμόρφωνε επί αιώνες και την Παράδοση του Γένους μας, «την υπερπλήρη από αξίες, τις οποίες η υπέρλογος αυτή δύναμις της ψυχής, παρά τις κατά καιρούς αντιξοότητες τις ενίοτε ανυπέρβλητες, εκ θαύματος πολλές φορές μετελαμπάδευε από γενεά σε γενεά» (σ. 36, 48, 66, 242). Η Πίστη είναι «δύναμις υπέρλογη και ακαταμάχητη, που αυτομάτως γεννά στα σπλάχνα μας την ανάγκη της καλλιεργείας της αυταδέλφου αρετής της υπομονής και που εν μια στιγμή –διά την οποίαν ο Κύριος αποφαίνεται– 'λύει τα δεσμά και δροσίζει τη φλόγα'! Επιλύει δηλαδή, κατά το συμφέρον της

ψυχής και της ζωής μας τις επιπλοκές των σκέψεων, των σχέσεων και των πολλών εμπαθειών μας» (σ. 36). Η δύναμη της Πίστεως δεν είναι παροδική, τονίζει ο συγγραφέας, δηλαδή δεν γηράσκει όπως τα χαρακτηριστικά του σώματος, δεν απογοητεύει όπως τα ποικίλα πάθη και δεν διαγράφει εφήμερη πορεία, όπως κάθε δόξα και τιμή του κόσμου. Όταν ο Χριστιανός βιώσει εμπειρικά την Πίστη των Πατέρων μας «στο πατρικό του σπίτι κατ' αρχήν –στην κατ' οίκον λεγομένη Εκκλησία– και την επεξεργασθή μυστηριακά εντός των κόλπων της Εκκλησίας μας, νοιώθει μια μόνιμη παραμυθία και χαρά στην ψυχή, ορθολογικά ασφαλώς αψηλάφητη και ανεξήγητη, επειδή ακριβώς καθίσταται δεκτική της Χάριτος των μυστηρίων του Θεού» (σ. 30-31). Με τον τρόπο αυτό, λοιπόν, η Πίστη καθίσταται η μεγαλύτερη και θερμότερη πνευματική δύναμη!

Η αρχιερατική γραφίδα με βεβαιότητα επισημαίνει ότι την αλήθεια των περί Πίστεως προαναφερθέντων τη βιώνουν μόνον «οι αείποτε προσευχόμενοι πιστοί, εις πείσμα των μηδέποτε προσευχομένων», οι ταπεινοί και ενάρετοι δηλαδή εκείνοι άνθρωποι της Πατρώας Πίστεως «ων τα ονόματα Εκείνος μόνον γινώσκει», οι οποίοι όμως είναι και «οι αείποτε προσευχόμενοι για τους μηδέποτε προσευχομένους» και με την προσευχή βιώνουν και μεταδίδουν στους ανθρώπους «την αείζωο χαρά και Χάρι του Θεού» (σ. 44, 81, 141, 151). Και από μεν το πολύ μακρινό παρελθόν –αλλά με τρόπο θαυμαστό και μυστηριακό πάντοτε οικείο παρόν– ο Σεβασμιώτατος προβάλλει ως παραδείγματα ανθρώπων της Πίστεως τα σεπτά πρόσωπα της Θεοτόκου και των γονέων της, τόσο για την «εμπιστοσύνη συντριών εις το θέλημα του Θεού» (σ. 37), όσο και «για την ιερά διδαχή που συντρείς προσέφεραν και προσφέρουν στις χριστιανικές γενεές, με την εξέχουσα και μαρτυρική θέσι και στάσι Πίστεως και υπομονής έναντι της ακαταλήπτου Προνοίας και του θελήματος του Θεού» (σ. 33), πρόσωπα τα οποία έγιναν αντικείμενα μιας «ιεράς οικειότητος» και μιας «προνομιακής τιμής» από μέρους των Ορθοδόξων (σ. 40). Επίσης, προβάλλει και το πρόσωπο του κατά σάρκα πατρός τού αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, ο οποίος –όπως και δεκάδες άλλοι γονείς σύμφωνα με τον ιερό συναξαριστή– οδήγησε «εις την εν Χριστώ ζωή και την ευαγγελική αρετή τα παιδιά του, τα οποία τιμούμε ως Αγίους» (σ. 157). Από δε το πρόσφατο παρελθόν, ο Γέροντας, γνωρίζοντας ότι οι άνθρωποι λαχταρούν το αυθεντικό, το ειλικρινές, το γνήσιο, το σεμνό, το μειλίχιο και «ενθουσιάζονται, χαίρουν, συγκινούνται και οικοδομούνται οσάκις έρχονται σε επαφή με τα χαρίσματα αυτά» (σ. 164), προβάλλει ως σύγχρονο παράδειγμα ανθρώπου της Πίστεως, δηλαδή ανθρώπου του Θεού, τον μακάριο Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριο, τον ανυπόκριτο, τον απλό και τον καλοσυνάτο Οικουμενικό Πατριάρχη, ο οποίος, παρά τα τριάντα και πλέον χρόνια που πέρασαν από την κοίμησή του, πανάξια ακόμη καταλαμβάνει την πρωτοκαθεδρία στην

καρδιά και την ψυχή πολλών. Και τούτο διότι, όπως με θαυμασμό και υιική αφοσίωση θυμάται ο Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων Δημήτριος, «την ζωή του την κοσμούσαν κυρίως η βαθειά Πίστις και ευθύς μετά η ανεξικακία και η σεμνότης, η διάκρισις και η σύνεσις, η γνήσια ευγένεια και η προσήκουσα σοβαρότης, η ευσπλαχνία και η συγχωρητικότης του. Όλες αυτές οι ψυχικές αρετές με τα παρακλάδια τους συνέθεταν την ταπείνωσί του και την ανεξάντλητη αγάπη του. […] Υπήρξε ταπεινός. Ποτέ ταπεινοφανής και σεμνότυφος. Ταπεινός για πάντα σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής του». Για τον λόγο αυτό, το άφθονο έλεος του Θεού ποτέ δεν εγκατέλειψε τον Πατριάρχη Δημήτριο, «πάντοτε τον συνόδευε και για αυτό υπήρξε μέχρι τέλους χαριτωμένος». Η στάση ζωής του Πατριάρχου Δημητρίου γίνεται παράδειγμα προς μίμηση για την κάθε μία και τον κάθε έναν από εμάς, και τούτο διότι, όπως διακηρύττει ο ιερός συγγραφέας, «ενσάρκωνε την εν πνεύματι Θεού αληθινή θεολογία, που λέγεται εν Χριστώ ζωή –κατά το ανθρωπίνως δυνατόν– και η οποία μόνον υγιαίνει και ομορφαίνει την πολλάκις κατάξηρο ψυχή μας. Η δική του ήταν πάντοτε ανθισμένη. Την διατηρούσαν ανθούσα η υποδειγματική θεοφοβία, η αυθεντική του ταπείνωσις και η Αγιοπνευματική του διάκρισις, η οποία είναι ένα ξεχωριστό δώρο του Θεού εις τους ταπεινούς ανθρώπους. Η ασκητική μας παράδοσις την ονομάζει πυξίδα της ψυχής, που καθιστά απαθή και συνετή την σκέψι και τις αποφάσεις και προσανατολίζει τον κοσμούμενο από αυτήν μονίμως προς τον ορθό δρόμο της εν Χριστώ αγάπης, ειρήνης και ενότητος –τον δρόμο, δηλαδή, που εβάδισε ο Πατριάρχης Δημήτριος– τον τόσο απαραίτητο σήμερα για την Εκκλησία, το χειμαζόμενο Γένος και την ανθρωπότητα» (σ. 162, 166, 183). Με την «ταπεινή του προαίρεσι και την απερήφανη στάσι της ζωής του», με την «εγνωσμένη απλότητα και καλοσύνη του χαρακτήρα του», η μορφή του Πατριάρχου Δημητρίου φανερώνει ότι, ακόμη και στις ημέρες μας, η ταπείνωση δεν είναι μια ουτοπία, αλλά είναι «ψυχική δύναμις και χάρις», η οποία αιθριάζει το αυθεντικό Ορθόδοξο Χριστιανικό Ήθος, κυρίως δε τις καρδιές των καλών και αγαθών ανθρώπων κάθε εποχής, λαϊκών και κληρικών, οι οποίοι, με την σειρά τους, αναδεικνύονται μέσα στους κόλπους της Ορθόδοξης Εκκλησίας –ως κρίκοι μιας χρυσής αλυσίδας– σε νέους ενάρετους ανθρώπους της Πατρώας Πίστεως. Αυτών, «των εν σιγή και πίστει δεομένων αφανών πιστών ταπεινή πνευματική στάσις ζωής και μαρτυρίας» ενισχύει την ελπίδα μας για το αύριο του Γένους μας. Αυτοί οι άνθρωποι του Θεού «οι ‘ασήμαντοι’ κατά τους ενδοκοσμικά διαφωτισμένους και τα μέσα τους, αυτοί ακριβώς με την Αγιοπνευματική ζωή τους και την αδιάλειπτη προσευχή τους προσελκύουν ακόμη το Έλεος του Θεού για εμάς και τα καθ’ ημάς και μας ωφελούν εν Χριστώ εμφανώς και αφανώς» (σ. 54, 156, 163, 165).

Η αρχιερατική κάλαμος στη συνέχεια διδάσκει λεπτομερώς τον τρόπο με τον οποίο

χάρη στους ανθρώπους του Θεού ωφελείται ο άνθρωπος και προσελκύεται το έλεος του Θεού «διά τον κόσμον Του και δια την Εκκλησίαν Του». Μέσω της Εκκλησίας μας και της μυστηριακής κοινωνίας μας με αυτήν, κάθε ένας από εμάς έρχεται σε μια κάποια συχνή επαφή, «εξοικείωσι», όπως τη χαρακτηρίζει ο Σεβασμιώτατος, με τον θεάρεστο βίο και τη μαρτυρία των μεγάλων μορφών του πνεύματος –αναγνωρισμένης ή μη ακόμη αγιότητας–, «γεγονός που ενισχύει την πίστι, προβληματίζει την σκέψι και επηρεάζει την ψυχή, την δυναμώνει δηλαδή σιγά-σιγά, κατά τρόπο υπέρλογο πολλές φορές». Όλη αυτή η διαδικασία, η «καλή ανησυχία», όπως ονομάζεται στην πνευματική γλώσσα, με την οποία αρχίζουν και από την οποία εξαρτώνται τα πάντα στην πνευματική ζωή, «ενδυναμώνει την ανθρώπινη ψυχή και την καθιστά ανεκτική όσο τίποτε άλλο στις αναρίθμητες ψευδείς ευτυχίες της εποχής· στην προσποίησι της αγάπης –κάτι κυριολεκτικώς ειδεχθές– και σε όλες τις επιζήμιες πειρασμικές επήρειες, που σήμερα αφθονούν και οδηγούν πολλούς συνανθρώπους μας –νέους κυρίως– εις την ψυχική απώλεια και την αυτοκαταστροφή» (σ. 81, 152, 153). Ο Γέροντας διαβεβαιώνει ότι η προσπάθεια μίμησης και μιας έστω πτυχής της ενάρετης ζωής ενός Αγίου, ακόμη δε και η απλή σκέψη μιας πτυχής, φέρνει στον άνθρωπο την «καλλιέργεια της ψυχής» του, από την οποία εξαρτάται το «θαύμα» της μετάνοιας: «Αυτή [η μετάνοια], διά της πατρώας Πίστεως πρωτίστως αλλά και των αρετών και παραδόσεων του Ορθοδόξου τρόπου εκφράσεώς της, αποδυναμώνει την ‘εν επιθυμία φθοράς’ καθημερινότητα του καιρού μας. Αυτή μεταβάλλει το ταχύ βάδισμα πίσω από την απληστία, το συμφέρον και την ηδονή, σε σκέψι, σε περισυλλογή, σε αυτογνωσία και σε μετάνοια, που είναι το μέγα μυστήριο που ο Θεός ο ίδιος έθεσε εις την διάθεσι των ψυχών πάντων των ανθρώπων άνευ διακρίσεων και εξαιρέσεων, προς χαράν και σωτηρίαν όλων μας». Και τότε, μέσα από τη μετάνοια, ενεργοποιείται –με τη Χάρη του Θεού– ό,τι έχει απενεργοποιήσει στην ψυχή του ανθρώπου η φθορά της ματαιότητος του κόσμου. Η μετάνοια όμως «δεν διδάσκεται, δεν επιβάλλεται, παρά μόνον βιώνεται, όταν υπάρχη ταπεινή βούλησις, πίστις, υπομονή και προ παντός Θεία Χάρις»! Ο Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων Δημήτριος δηλώνει με στεντόρεια φωνή πως η μετάνοια, δηλαδή «η μεταλλαγή του τρόπου σκέψης και πράξης και κατά συνέπεια των αποφάσεων της ζωής του ανθρώπου», αποτελεί την μοναδική οδό, προκειμένου το Γένος μας να πορευθεί και πάλι πρόσω. «Είναι μυστήριο λυτρώσεως από την δυναστεία του εγώ μας. Είναι αποστροφή του εγωκεντρισμού και επιστροφή στον Θεό. Είναι ενάρμονιση της ζωής μας και της σχέσεώς μας με Αυτόν και με το θείο θέλημά Του. Είναι ένα μεγάλο ‘Όχι’ της ψυχής στο κακό, που ο κόσμος της απληστίας και του φθόνου προκρίνει, και ένα μεγάλο ‘Ναι’ στο καλό και αγαθό, που ο κόσμος “χλευάζει” αυτούς που κατορθώνουν να το πουν, χωρίς ο δύστυχος αυτός κόσμος να γνωρίζη ότι αυτός που νοιώθει και πράττει το καλό, που συγχωρεί και ελεεί,

είναι ο πραγματικός φορεύς της μεταμορφωτικής λέξεως Αγάπη, όπως ακριβώς ο Αποστολικός λόγος την περιγράφει και την εννοεί (Α΄Κορ. 13,1-8)». Μέσα λοιπόν από την οδό της μετανοίας, ο άνθρωπος μπορεί να εφαρμόσει τις τόσο απαραίτητες σήμερα για την Εκκλησία, το Γένος και την ανθρωπότητα ευαγγελικές αρετές «της βαθειάς πίστης, της πραότητας, της εγκράτειας, της αμνησικακίας, της αφιλονικίας που δημιουργούν στον άνθρωπο τον απερήφανο, φιλάνθρωπο και άκακο χαρακτήρα, καθώς και την διά βίου ταπεινή ψυχή» (σ. 91, 146, 194, 207).

****

Το βιβλίο «Ενθύμιοι Λόγοι» γράφτηκε, όπως φάνηκε παραπάνω, από ποιμαντική αγωνία και ευθύνη, με κύριο σκοπό να συμβάλει στην πνευματική και ηθική αναγέννηση του Γένους μας. Με μοναδική καλλιέπεια, ενδεδειγμένο τόνο και ρυθμό λόγου, σαφές και γλαφυρό ύφος και κυρίως με την εγκάρδια πατρική διάθεσή του, την φωτισμένη σκέψη του, την ευγενή αρχοντιά του και τη βιωμένη ανυπόκριτη αγάπη του, ο συγγραφέας επιδιώκει –τουλάχιστον– να προβληματίσει και να εγείρει ναρκωμένες συνειδήσεις, ώστε το μήνυμα της ελπίδας, το οποίο ευαγγελίζεται στις σελίδες αυτές, να εύρει ευρεία απήχηση και χώρο στις καρδιές και τη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου, για να καρποφορήσει, να καθοδηγήσει και να γαληνέψει τη συχνά αδικημένη και ταλαιπωρημένη ψυχή του. Για τον λόγο αυτό, το βιβλίο του Σεβ. Γέροντος Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων κ. κ. Δημητρίου εισβάλλει στην καρδιά των μεγάλων ηθικών προκλήσεων της σύγχρονης κοινωνίας με ζωντάνια και μεγάλη ικανότητα. Ας ελπίσουμε ότι πολλοί καλής και αγαθής διαθέσεως αναγνώστες, ακόμη και διαφορετικών κοινωνικών και θρησκευτικών φρονημάτων, τάσεων και πιστεύω, θα το μελετήσουν και έτσι όσα εκ καρδίας γράφονται σε αυτό θα αποτελέσουν αφορμή σκέψεων και προβληματισμών, με σκοπό να αναγεννηθεί η ελπίδα στην κοινωνία μας, το δε Γένος μας να πορευθεί και πάλι τον δρόμο της αγάπης και της ενότητας.